

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1935 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 224 med förslag till vissa ändringar i och tilllägg till gällande tulltaxa, i vad angår införande av tull å manganjärn.

(1:a avd.)

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande nr 49 yttrat sig angående Kungl. Maj:ts den 30 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 224, med förslag till vissa ändringar i och tilllägg till gällande tulltaxa, utom i vad angår införande av tull å manganjärn. Utskottet upptager nu till behandling propositionen i denna del.

I förevarande hänseende har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels antaga ett förslag till ändringar i och tilllägg till den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan, som — såvitt här är fråga — är av följande lydelse:

		Tull för 100 kg kronor
	Ferrolegeringar:	
	— — — — —	
729:1	volframjärn — — — — —	
729:2	manganjärn, hållande mer än 60 % mangan N	3: 50
729:3	andra slag	fria

dels ock förklara, att denna ävensom övriga i propositionen föreslagna ändringar och tilllägg skola träda i kraft å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Enligt gällande tulltaxa är manganjärn, som hänföres till tulltaxen 729:2 (ur statistiskt nr 1335), fritt från tull.

I sitt betänkande av den 10 april 1934 hava de sakkunniga för utredning angående åtgärder till skydd för den inhemska marknaden föreslagit införande av en tull av 3 kronor 50 öre för 100 kilogram för manganjärn, hållande mer än 60 procent mangan. Till stöd härför hava de sakkunniga anfört huvudsakligen följande:

Tillverkningen i Sverige av högprocentigt manganjärn hade upptagits först under världskriget, då behovet av denna för ståltillverkningen viktiga råvara icke kunnat täckas genom import. Under en följd av år hade sedermera en mycket stor del, 68—85 procent, av förbrukningen tillgodosetts genom inhemsk tillverkning. Emellertid hade den svenska tillverkningen under senare år utsatts för en dumpingartad konkurrens från utlandet, varigenom priset på manganjärn undergått synnerligen betydande sänkningar, enligt inhämtade uppgifter från 265 kronor per ton cif svensk hamn 1929 till 155 à 160 kronor per ton i början av 1934.

Då självkostnadspriset på svenskt manganjärn enligt uppgift uppginge till 180 à 190 kronor per ton, torde den svenska tillverkningen icke kunna upprätthållas, om den utländska prispolitiken komme att fullföljas. Därtill komme den omständigheten, att tillverkningen, om den en gång nedlades, knappast kunde återupptagas, då den ifrågavarande malmgruvan vid en nedläggning av driften torde komma att vattenfyllas och på grund av säregna geologiska förhållanden icke mera kunde länsumpas. Genom ett nedläggande av tillverkningen skulle sammanlagt ett nittiotial man bliva arbetslösa.

I anslutning till ovan återgivna förhållanden hava de sakkunniga, under framhållande av att Jernkontoret, som representerade de större förbrukarna av manganjärn, tillstyrkt införande av en tullsats av 3 kronor 50 öre för 100 kilogram för manganjärn, hållande över 60 procent mangan, stannat för att förorda den sålunda ifrågasatta tullen samt framlagt förslag till författningsbestämmelser. De sakkunniga hava tillagt, att manganjärn som regel endast förekommer med en manganhalt av omkring 80 procent.

Kommerskollegium har i sitt över betänkandet avgivna utlåtande av den 5 maj 1934 ansett sig böra biträda förslaget.

Beträffande införseln och den inhemska tillverkningen må följande ur den officiella statistiken hämtade uppgifter tjäna till upplysning. Därvid torde emellertid beaktas, att i handelsstatistiken manganjärn är upptaget tillsammans med manganhaltigt tackjärn (spegeljärn), varför de lämnade uppgifterna icke kunna göra anspråk på att giva en fullt tillförlitlig bild av importen av enbart manganjärn.

År	Införsel		Inhemsk tillverkning	
	ton	1,000 kr.	ton	1,000 kr.
1931	2,835	455	1,826	482
1932	3,335	456	1,536	528
1933	2,314	350	1,243	463
1934	6,644	931		

Departementschefen har på grund av den i ärendet förebragta utredningen funnit sig böra förorda införandet av tull på manganjärn med mer än 60 procent mangan, vilken tull i propositionen föreslås utgå med 3 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag härutinnan hava framställningar inkommit till utskottet från jernkontoret och Uddeholms aktiebolag.

Jernkontoret erinrar till en början, att det av förenämnda sakkunniga framställda förslag om tull å manganjärn grundade sig å en av fullmäktige i jernkontoret hösten 1933 avlåten framställning samt anför där- efter, under framhållande att frågan sedan nämnda tidpunkt kommit i ett annat läge, i huvudsak följande:

Den svenska förbrukningen av ferromangan hade sedan nyssnämnda tid avsevärt stegrats på den grund att göttillverkningen sedan år 1932 ökats med ej mindre än 370,000 ton eller cirka 70 procent, vartill komme att kvalitetsfordringar samtidigt framkommit, som tvingat till högre mangan tillsatser än förr, exempelvis för byggnads- och konstruktions- stål. Förbrukningen av ferromangan hade sålunda under år 1934 sprungit upp till mera än dubbla den kvantitet, 2,300 ton, som Udde- holms aktiebolag ansåge sig maximalt kunna tillverka per år av malm från en bolaget tillhörig gruva under en längre följd av år. En ökning av den inhemska tillverkningen, baserad på svenska malmer, syntes ej vara möjlig och för övrigt ej heller önskvärd ur beredskapssynpunkt. Tillgången på manganmalm vore nämligen inom vårt land mycket be- gränsad. En eventuell tull skulle sålunda komma att verka såsom en ren finanstull, vilket ju icke varit Kungl. Maj:ts och de sakkunnigas av- sikt.

Då jernkontoret år 1933 framkom med förslag om tull å ferromangan skedde detta i samband med vissa andra förslag till åtgärder för att be- reda ökade arbetsmöjligheter vid järnverken. Det framhölls emellertid då, att en tull å nämnda varuslag icke kunde skapa några nya arbets- tillfällen utan endast att redan befintliga kunde bevaras. Fullmäktige framhöll vidare, att upprätthållandet av manganjärnstillverkningen var av betydelse ur beredskapssynpunkt, enär stål f. n. överhuvud taget ej kunde tillverkas utan mangan tillsats. Enligt då föreliggande uppgifter skulle det på grund av de säregna geologiska förhållandena vara omöj- ligt att återupptaga brytningen i Uddeholmsbolagets gruva, därest den- na vattenfylldes. Fullmäktige ville emellertid meddela, att, enligt se- nare uttalanden från sakkunniga personer med ingående kännedom om gruvan, detta kunde låta sig göra. En läns pumpning ställde sig emeller- tid dyrbar och toge lång tid i anspråk, varför det av ekonomiska skäl knappast vore möjligt att återupptaga brytningen, försåvitt ej all- deles speciella förhållanden komme att bli rådande. Med nu före- liggande uppgifter om malmtillgången och möjligheten att läns pumpa gruvan hade emellertid beredskapssynpunkten i viss mån kommit i ett annat läge än tidigare. Jernkontoret hemställde därför om avslag å Kungl. Maj:ts förslag om införande av tull å manganjärn.

Uddeholms aktiebolag framhåller, med anledning av jernkontorets skri- velse, att beslutet om densamma icke varit enhälligt utan fattats mot re- servation av bolagets i fullmäktige närvarande representant samt anför vidare i huvudsak följande:

Mot jernkontorets påstående, att frågan om tullen å manganjärn se- dan hösten 1933 kommit i ett annat läge, ville bolaget för sin del göra gällande, att behovet av skydd för den inhemska tillverkningen av

manganjärn (= ferromangan) ingalunda blivit mindre under de senare åren. Då behovet av ferromangan ökats, borde det vara ännu mera angeläget att tillvarata och skydda den möjlighet, vi här hemma hade, att uppehålla — och kanske utveckla — en egen tillverkning av ferromangan.

Med avseende på frågan om återupptagande av brytningen i gruvan, därest densamma nedlades, liksom beträffande malmtillgången i gruvan hade ingenting inträffat eller mellankommit, som på något sätt försvagade jernkontorets i den tidigare skrivelsen lämnade motivering för den av Kungl. Maj:t föreslagna tullen.

Jernkontoret syntes nu önska, att driften vid gruvan i möjligaste mån bleve inskränkt och densamma överförd till en slags reserv. Detta förefölle föga hänsynsfullt mot bolaget och dess arbetare. Realiserandet av nämnda önskemål skulle få ske till priset av ökad arbetslöshet och tillspillogivande till stor del av det kapital, bolaget nedlagt på förvärv och utbyggnad av ifrågavarande fyndigheter. Och kvar stode då alltid risken, att genom gruvdriftens totala nedläggande landet för alltid skulle gå miste om dessa fyndigheter.

Farhågorna för att tullskydd skulle ge anledning till en forcerad brytning måste tillbakavisas som helt obefogade. Med de framställningskostnader bolaget hade att räkna och med det tryckta prisläget å varan, vore vinstmöjligheterna för bolaget så små, att även en ren rovbrytning måste te sig helt meningslös. Det föreslagna skyddet vore ej större, än att det nått och jämt vore ägnat att hålla industrien så att säga över vattnet.

Alltför stort avseende hade kommit att fästas vid den lilla fördyring, som till följd av tullen skulle uppstå för konsumenterna av ferromangan. Man brydde sig emellertid därvid icke om att tänka på, vilka konsekvenser även i prisavseende som skulle följa därav, att den svenska tillverkningen tvingades att upphöra. Försvunne den prisregulator, som denna tillverkning dock utgjorde, skulle man mycket snart få se priser å ferromangan, som vida överstege icke blott de nuvarande abnormt låga dumpingpriserna utan även de förhöjda priser, som skulle betingas av den föreslagna tullen. Det skulle visa sig, att den politik, som nu senast förordats av jernkontoret, varit kortsynt och felaktig både ur den svenska järnhanteringens egen synpunkt och framför allt ur landets.

Bolaget hemställde, att Kungl. Maj:ts proposition måtte i förevarande del av utskottet tillstyrkas.

Enligt utskottet tillhandakomna skrifter framgår vidare, att mellan representanter för Uddeholms aktiebolag och vissa järnverk förhandlingar förts om avslutande av ett avtal om försäljning från bolaget till järnverken av vissa kvantiteter manganjärn, men att dessa förhandlingar, vilka inriktats på åvägabringandet av först ett femårigt men sedermera ett ettårigt avtal, avsett att gälla under förutsättning att nuvarande tullfrihet för manganjärn bibehölles under avtalstiden, icke lett till avsett resultat.

Utskottet.

För den inhemska tillverkningen av järn och stål synes införande av tull å manganjärn innebära en sådan olägenhet — ej minst med hänsyn

till den utländska konkurrensen på järnhanteringens område — att en dylik åtgärd icke bör vidtagas utan att alldeles särskilda skäl därtill föranleda. De förhållanden, som på sätt ovan anförts föranlett Kungl. Maj:ts förevarande förslag, tala visserligen för att denna vara åsättes tull. Men de lämnade uppgifterna angående ovan omförmälda, mellan vederbörande enskilda parter förda förhandlingar giva enligt utskottets uppfattning vid handen, att åtminstone för den närmaste framtiden syftet med den föreslagna tullen — uppehållande av driften vid den svenska malmgruvan och tillvaratagande av arbetsmöjligheterna därstädes — bör kunna vinnas utan ingripande från statsmakternas sida. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig för närvarande icke böra tillstyrka införande av tull å manganjärn. Utskottet hemställer därför,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 224, i vad den avser införande av tull å manganjärn, icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 23 maj 1935.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg i Katrineholm, Björnsson, Jönsson, Nilsson i Landeryd, Wahlmark, friherre Lagerfelt, Lövgren i Boden, Olsson i Närlinge, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Hjalmarsson, Löfvander, Larsson i Örbyhus, Werner i Hultsfred, Johansson i Krogstorp, Brännström i Skellefteå, Mårtensson och Nilsson i Karlstad.

Reservation

av herr *Nilsson* i Karlstad, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 224, i vad den avser införande av tull å manganjärn,

1) besluta, att den vid tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929 (nr 316) fogade tulltaxan skall i nedan angiven del hava följande ändrade lydelse:

		Tull för 100 kg kronor
	Ferrolegeringar:	
	— — — — —	
729: 1	volframjärn — — — — —	
729: 2	manganjärn, hållande mer än 60 % mangan	N 3: 50
729: 3	andra slag	fria

2) förklara, att nämnda ändring skall träda i kraft å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer.